

LITERATUR.

A. Hausding: »Handbuch der Torfgewinnung und Torfverwertung«. Berlin, Verlagsbuchhandlung Paul Parey 1904. 501 pagina med 151 illustrationer, pris kr. 13,50.

DETTE allerede i aaret 1876 udkomne og for længe siden udsolgte værk, der ansees for at være den bedste bog om torvindustrien paa det tyske sprog, er nu udkommet i anden væsentlig udvidede og forbedrede udgave.

Bogen forelaa først færdig fra trykkeriet efterat myrkultur- og torvindustriudstillingen i Berlin var aabnet og er à jour med alt nyt paa torvindustriens omraade i Tyskland. Om hvad der forøvrigt er udrettet udenfor Tyskland indeholder bogen mindre.

Den er delt i to afsnit, hvoraf det første omfatter tilberedning og fabrikation af brændtorv, torvstrø og torvmuld med beskrivelse af de dertil anvendte maskiner, redskaber og anordninger. Det andet afsnit omfatter anvendelsen af brændtorv, fremstilling af torvkul og torvgas, ovne og ildsteder for torv, saavel som anvendelsen af torvstrø, torvmuld og andre torvprodukter. Ved hvert afsnits afslutning findes et orienterende resumé af indholdet, samt en fortegnelse over tyske patenter vedrørende torvindustrien.

I indledningen giver forfatteren en kortfattet *historik over torvindustriens udvikling*.

Heri udtaler han blandt andet, at aarsagerne til, at torvmyrernes udnyttelse og anvendelse af torv som brændsel, fornemmelig i storindustrien, hidindtil ikke har faaet nævneværdig stort omfang i forhold til brændselbehovet, torvmyrernes udbredelse og udstrækning, samt at torvindustrien ikke har holdt skridt med kulindustriens udvikling, ligger for det første i, at ikke al torv lader sig tilberede paa den enkleste maade, nemlig som stiktorv og anden haandbearbejdet torv, — der forlanges et bedre brændsel —, og tilberedning af stiktorv etc. i større skala fordrer en stor arbejdsstyrke, der mangesteds er vanskelig at skaffe tilveie i den korte tid, torvdriften paagaar. Dernæst har man ved de første forsøg med anvendelse af maskiner og med fremmed kapital til fabrikmæssig fremstilling af brændtorv i stor skala ikke havt tilstrækkelig erfaring og kjendskab til torvens egenskaber, og man har ikke havt specielle fagmænd paa dette omraade. Anlæggene blev her ved for kostbare, idet man betydelig overskred den hensigtsmæssige enkelthed i anordningerne og konstruerede maskineriet altfor kompliceret. Ihvorvel man paa denne maade opnaaede at fremstille et brugbart brændsel, blev imidlertid dette ikke istand til at kunne konkurrere med stenkul i prisbillighed.

Da man saaledes omkring midten af forrige aarhundrede ikke opnaaede hensigten paa denne maade, forsøgte man efterhaanden ved kemisk behandling at forædle torven og da dette gav endmere ugunstige

økonomiske resultater, trak kapitalen sig mere og mere bort fra torv industrielle foretagender.

Saa gik man tilbage til i indskrænket maalestok at forsyne det lokale forbrug, fra heldig beliggende torvmyrer, med et torvbrændsel saa godt eller saa daarligt, som det efter omstændighederne og myrernes beskaffenhed lod sig gjøre, og kun skjelden blev der tale om udnyttelse af myrer i stor skala.

Men de aldrig hvilende fremskridt paa teknikens mange omraader kunde tilsidst ikke unddrage sig ogsaa at befatte sig med løsningen af denne opgave, *der nu til en vis grad er løst med held ved hjælp af enkle og samtidig mest mulig effektive og fuldkomne maskiner*, der totalt ødelægger torvens naturlige mekaniske struktur, idet de sønderkjærer, blander og knader eller elter raatorven, *hvorved en fortætning af torven under den paafølgende tørkning opnaaes ved naturens hjælp*.

For i praksis at kunne gennemføre dette maa man kjende de stedlige forholde og tillempe torvdriften derefter. I den henseende, udtaler forfatteren, *har statens indgriben og dannelsen af myrselskaber i flere af Europas lande givet torvindustrien et kraftigt fremstød*, idet disse ved systematiske myrundersøgelser og praktisk vejledning samt gennem sine skrifter paapeger brugbare metoder og giver anvisning paa disses anvendelse.

Blandt dem, som paa denne maade fremmer torvindustrien nævner forfatteren »*Det norske Myrselskab*« og dets »*Meddelelser*«.

Overalt mærkes nu en virksom deltagelse i bestræbelserne for torvmyrernes udnyttelse.

Tilslut udtaler forfatteren, *at de vandholdige myrers udnyttelse vil aldrig blive nogen guldgrube, men ligesaa sikkert er det, at naar torvmyrerne ved undersøgelse viser sig at være tjenlig til at udnyttes, og dette sker forsigtig med hensyntagen til af fagmænd truffne anordninger, er torvindustrien ligesaa regningsvarende som andre industrigrene. Dertil kommer, at de aftarvede myrstrækninger efterhaanden tilfører myreieren et for opdyrkning meget mere tjenligt areal end før.*
